

# השובר את האומנין פרק ששי בבא מציעא עה.

עין משפט  
גזר מצוה

ל' א ב מ"י פ"ח מהל'  
מכירה הלכה ה ועי'  
במ"מ סמג עשין פג  
טו"ש"ע ח"מ ס"י ק"ל סעף  
יג סעף יד:  
ל' ג ד מ"י פ"ט מהל'  
שכירות הלכה ד סמג  
עשין פט טו"ש"ע ח"מ ס"י  
שלג סעף ו:  
ל"ח ה מ"י שם פ"ד הלכה  
א טו"ש"ע ח"מ ס"י  
שלג סעף א:  
ל"ט ו מ"י שם טו"ש"ע שם  
סעף ב:  
מ ז מ"י שם פ"ה הלכה  
א סמג שם טו"ש"ע  
ח"מ ס"י ש"י סעף א:

**מפני רעפה.** דלגן סהדי דבלאו אונסא דזווי נמי הוה מזבין לה והאי דעיל ונפיק אזווי ממחר הוא לגבות שלא יחזור לוקח: **צעא לזבוני צמאה.** היה צריך למאה זוי ורצה למכור שדה קטנה בנמאה זוי ולא מצא לה לוקחין ומכר גדולה בנמאים: **וקא עייל ונפיק אזווי**

HebrewBooks.org © Moznain Publishers. No commercial use allowed.

**מפני רעתה:** ואי פשיטא בעי לזבוני במאה ולא אשכח זבין במאתים וקא עייל ונפיק אזווי לא קני אלא אי בעי לזבוני במאה ולא אשכח ואי טרח הוה משכח ולא טרח זבין במאתים וקא עייל ונפיק אזווי מאי כמוכר שדהו מפני רעתה דמי או לא בתיקו: שכר את החמור ואת הקדר וכו' שובר עליהן או מטען: עד כמה שובר עליהן אמר רב נחמן ב' עד ארבעים שכון איתביה רבא לרב נחמן ב' עד ארבעים וחמשים זוז אמר ליה כי תניא הריא ישבאתה חבילה לידו: **מתני'** השובר את החמור להוליכו בהר והוליכו בבקעה בבקע' והוליכו בהר אפילו זו עשר מילין וזו עשר מילין ומתה חייב השובר את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה אם החליקה פטור ואם הוחמה חייב להוליכה בבקעה והוליכה בהר אם החליקה חייב ואם הוחמה פטור אם מחמת המעלה חייב השובר את החמור והבריקה או שנעשית אנגריא ואומר לו הרי שלך לפניך מתה או נשברה חייב להעמיד <sup>א</sup>[ל' חמור: גמ' מ"ש רישא דלא מפליג ומאי שנא סיפא דקא מפליג אמרי דבי ר' נאי רישא שמתה מחמת אויר דאמרינן אוריא דהר קטלה ואמרינן אוריא דבקעה קטלה ר' יוסי בר חנינא אמר בגון שמתה מחמת אובצנא רבה אמר בגון שהכיישה נחש רבי חי"א בר אבא אמר ר' יוחנן הא מני ר"מ היא דאמר כל המעביר על דעת של בעל הבית נקרא

זעל כורחו מכר ה המותר ויכול לומר לך הייתי מחור אחר המעות לקנות שדה קטנה תמתי: ולא אשכח. לא מצא לה לוקחין מיד: ואינו היה טורח. טובא לחזור אחר הלוקחין: הוה משכח. לוקחי שדה קטנה: ולא טרח. הוקשה לו הטרחה ומכר הגדולה בנמאים: ועייל ונפיק אזווי מאי כמוכר שדהו מפני רעפה דמי. כיון דמכוס טירחא דלהדורי אחר לוקח הוקלה עליו למכור אותה בלא דוחק מעות שמע מינה לא חביבה היתה עליו: עד כדי שפרך. אם עשו אללו קצת המלאכה ולא קיבלו כלום שוכר עליהן כל מה שהוה חייב להן יוסף לאחריס ויגמרו: שצאס חנינה לידו. אם יש צדו משלהן הרבה כדרך הזומנים המקבלים עליהן מלאכה מביאים כלי אומנות לבית בעל הבית: **מתני'** צנקה והולכה צה. צראש ההר וטע"פ שהדרך חלק וישר חייב. בגמ' מפרש מאי שנא רישא הכא דלא מפליג בין הולקה לחומה ובסיפא מפליג להולכה צה והולכה צנקה: **ואם החליקה פטור.** שזהר היא רחיה להחליק יותר שראש ההר חד ומשופע ללדדין: **ואם הוחמה חייב.** שהצנקה מעלה הצל לפי שההרים קציה ואין אור שולט בה: **אם מחמה המעלה הוחמה.** בעלותה מרגל ההר לראשו: חייב שהמעלה גרמה לה והוא שינה להולכה צה: והנריקה. בגמרא<sup>א</sup> מפרש: או

## הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הכי שכן וכו' וטרח וישר אותה: (ב) ד"ה אובצנא וכו' תחת משאה אבל בצנקה: (ג) תוס' ד"ה הוחמה וכו' אלא אומדן אם היה יכול: (ד) ד"ה ר' יוסי וכו' מחמת מלאכה פטור מ"מ כיון: כ"ב א"ד דה"ה כל שטיר:

## גליון הש"ס

תוס' ד"ה אפילו וכו' שלא חש להאריך. עין במשנת ה"י"ש הוה מ"ח"ט ס"ח:

## הגהות הגר"א

[א] גמ' פשיטא כו'. כ"ב גירסת הרמב"ם אישפא להו זבין שיה מהא צמאה וקא עיל כו':

## מוסף רש"י

אוריא דהר. זניה (ע"ד) (ג).

**שנעשית אנגריא.** שנטולה לעבודת המלך: **אומר לו.** משכיר לזוכר: **הרי שלך לפניך.** טלנה כמו שהיא סמויה ותלך שאף מולך גרס כמו מזלי וטרח<sup>א</sup> ואשר אותה בדרכים. וגבי אנגריא נמי המתן עד שתשוב שאף מולך גרס ונפסק שנינו: **מסא או נשברה.** שמפסק כל שכרו: **חייב המשכיר למכור העור והנצילה לכלבים ולהסוף מעות ולהעמיד לו חמור או יסכור לו אחר צדמי נצילה שהרי חמור זה שיעזר לו או יחזור לו שכרו: גמ' דקא מפליג.** בין הולקה להוחמה: **שמה מחמת אויר.** לא הולקה ולא הוחמה ומתה מעמיה האויל ושינה בה יכול לומר לו לא מתה זו אלא מחמת אויר לא היתה לימודה ליגדל צאורי הר וקשה לה או לא היתה לימודה צאורי צקעה וקשה לה: **אובצנא.** עייפות ויגיעה ממשאה. הולכה צה יכול לומר לו עייפות המעלה שעלתה לראש ההר והעיל לה מחילה על כן עייפה לה לאחר זמן כשהלכה בדרך החלקה ויגעה תחת משאה ומתה. ואם שינה להולכה צנקה אע"פ שלא ראינו אותה מועת ולא היום חס מאד לומר הוחמה י"ל אם הלכה צה היה האויר שולט שם וזמן צה כח ולא תיגע תחת משאה<sup>א</sup> בצנקה לא שלט שם אויר והיא היתה חסרית כח ויגיעה לה:

אפשר שאם היה מוליכה שם לא היתה מתייגעת מחמת אויר והרוח ששולט שם או לא היה לו להולכה צנקה לא היתה מתייגעת שם לפי שאין טורח שם כמו צהר ובהכי חייב אפילו למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו צאונס פטור אך על רבה דאמר בגון שהפישא נחש קשה לריצ"ם אמאי נקט לדידיה הר ובקעה דה"מ למינקט צקעה ובקעה אס ידוע שנמלא נחשים היום בצנקה ששינה להולכה שם דלא שייך האי קלול להשתנות מהר לצקעה טפי מצקעה ור"י דרבה לטעמיה דאית ליה תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב כדמשמע בצ"פ השוכר את הפועלים (קמ"ד ד' ג' וס) מדפריך ליה אצ"י אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו צאונס הוא והשתא א"ש דלהכי נקט הר ובקעה משום שהשתא הו תחילתו בפשיעה לענין הוחמה והולקה אכל אס שינה מצנקה לצקעה היה פטור דליכא תחילתו בפשיעה וצריש הכונס (צ"ק ד' ו' וס) דפריך ארצה דאמר והוה שחמרה הניחא למאן דאמר תחילתו בפשיעה וסופו צאונס פטור אלא למ"ד חייב מאי איכא למימר הו מני למיפך דרבה אדרבה דאית ליה הכא חייב אי גרס בתרוייהו רבה והשתא כל אלו אמוראים שבאין לתרץ סוצרים כרצא דאמר מלאך המות מ"ל הכא כו' דלאצ"י דאמר הצלל דאגמא קטלה א"ש משתיתין צללו הני שניי וחייב אפילו מתה כדרכה דאמר ההוה אוריא שהולכה שם קטלה אע"פ שאין ידוע שיהא אותו אויר רע כלל יותר מאויר אחר דלאו דוקא נקט הצלל דאגמא<sup>א</sup> ה"ה כל שניו אויר דמוכח בשמעמין דהתם והא דנקט צסיפא הולקה צה והוחמה בצקעה חייב ה"ה מתה כדרכה כיון דהו תחילתו בפשיעה אלא משום דבפטור דהר תני הוחמה אשמועינן אף על גב דחיימוס הו צהר טעמא לפטור בצקעה לא מיפטור בהכי אלא אדרבה הו טעמא לחיובא וא"ת והא שמעינן ליה מרישא דאפילו מתה כדרכה חייב משום דהו תחילתו בפשיעה לענין הולקה צה וחיימוס בצקעה כ"ש כשמתה ע"י החלקה דהר וחיימוס דצקעה דמחייב וי"ל דאי לא אשמועינן צסיפא לא הו דעינן אמאי חשיב לה צרישא הולקה בפשיעה לחייבו אפילו בנמאה כדרכה וא"ת ולרצא וכל האמוראים דהכא דפטרי בנמאה כדרכה אמאי חייב תני הוחמה צה והולקה בצקעה

**בגון שבאת חבירה לידו.** וא"ת א"כ פשיטא וי"ל דה"א אסמכתא היא ולא קני א"כ דפועל לא נותן לו אלא לשכור צשיה ולא מן הכל: **אפילו זו י' מדיין ב'.** וה"ה אפילו זו שהלך צה קלרה יותר אלא<sup>א</sup> שלא חש להאריך: **הוחמה בהר פטור.** וא"ת למ"ד

לעיל (ד' ק' ג' וס) תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב אמאי פטור הא תחילתו בפשיעה היה לענין הולקה וי"ל דלא מחייב אלא צאונס שיש לתלות שאם לא היה משנה אפשר שלא היה צא האונס כי הוה דלריפא דלורצני דאונס צה מחמת הפשיעה שאם היה מצינעס תחת הקרקע כדשמואל לא היו נגזרים אכל הכא כי הוחמה צה כ"ש דאס לא שינה והוה הולך בצקעה דהו הוחמה והכי אמר רבא בהמפקיד (לעיל ד' ו' וס) גבי פשע צה וינאסא לאנס אפילו למ"ד חייב הכא פטור דמלאך המות מה לי הכא מה לי התם וא"ת שיליה הפועלים (קמ"ן ד' ג' וס ד"ה א) גבי הניח עדרו וצא לעיר וצא ארי וזרס פטור ומוקי לה רבה דעל צעדינא דלא עיילי אינשי ופריך אצ"י תחילתו בפשיעה לענין גנבי וסופו צאונס הוא לענין ארי והתם אפילו לא פשע הוא ולא צא לעיר היה נארע האונס ומאי פריך וי"ל דשמתא אס היה שם היה מוליכין למרעה אחר קודם ציאת ארי כי כן דרך הרועים לרעות חצי היום צדה זו וחצי היום צדה אחר או שמתא אס היה שם הארי היה ירא לנח שם או היה מקיים ציה גם את הארי ואת הדוב הכה עבדך וצללו הכי צריך לפרש הפשע התם כן דקאמר אין אומרים אילו היה שם היה מזיל אלא<sup>א</sup> אומרים אס היה יכול להזיל חייב ואס לאו פטור ואי אפשר לפרש צע"א ורצ אלפס פירש התם דאצ"י

לטעמיה דאמר בצרק המפקיד (לעיל ד' ו' וס) לא מצינעיא כו' אלא אפילו למ"ד פטור הכא חייב דהצלל דאגמא קטלה משמע דלמ"ד חייב א"ש צללו האי טעמא אע"פ שהאונס היה נארע בכל ענין ויש לחות ראייתו דלמ"ד חייב נמי סמך האי טעמא דקאמר צסוף דהצלל דאגמא קטלה דאס לא כן תקשי ליה ממתניתין דהכא דקאמר הוחמה צה פטור ומיהו למה שנפרש לצסוף דהכא לא חשיב תחילתה בפשיעה א"ש: **ואם הוחמה מחמת המעלה חייב.** וא"ת והכי ידעינן צרישא דקמני הוחמה צה פטור דשלא מחמת המעלה הוחמה וי"ל דראינו שלא הוחמה צעלייתה שעלתה צלל טורח והלכה אחר כן הרבה ולא היתה מויעה וצתר הכי הוחמה וא"כ שלא מחמת מעלה היה ופטור: **בגון שמתה מחמת אויר.** פי' שידוע שאותו יוס היה אויר משונה צהרים יותר מצקעה או איכפא משלג או ממנוס והו תחילתו וסופו בפשיעה ולהכי נקט להולכה צה והולכה בצקעה ולא נקט להולכה צהר זה והולכה צהר אחר משום דאין גילות להשתנות אויר אלא מהרים לצקעות אכל מהר להר ומצקעה לצקעה אין דרך אויר להשתנות: **רבי יוסי בר חנינא אמר שמתה מחמת אובצנא.** שנתייגעה מחמת מלאכה וקף על גב דמתה מחמת מלאכה<sup>א</sup> מ"מ כיון ששינה חייב שאם היה לו להולכה צהר אפשר שאם היה מוליכה שם לא היה לו להולכה צנקה לא היתה מתייגעת שם לפי שאין טורח שם כמו צהר ובהכי חייב אפילו למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו צאונס פטור אך על רבה דאמר בגון שהפישא נחש קשה לריצ"ם אמאי נקט לדידיה הר ובקעה דה"מ למינקט צקעה ובקעה אס ידוע שנמלא נחשים היום בצנקה ששינה להולכה שם דלא שייך האי קלול להשתנות מהר לצקעה טפי מצקעה ור"י דרבה לטעמיה דאית ליה תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב כדמשמע בצ"פ השוכר את הפועלים (קמ"ד ד' ג' וס) מדפריך ליה אצ"י אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו צאונס הוא והשתא א"ש דלהכי נקט הר ובקעה משום שהשתא הו תחילתו בפשיעה לענין הוחמה והולקה אכל אס שינה מצנקה לצקעה היה פטור דליכא תחילתו בפשיעה וצריש הכונס (צ"ק ד' ו' וס) דפריך ארצה דאמר והוה שחמרה הניחא למאן דאמר תחילתו בפשיעה וסופו צאונס פטור אלא למ"ד חייב מאי איכא למימר הו מני למיפך דרבה אדרבה דאית ליה הכא חייב אי גרס בתרוייהו רבה והשתא כל אלו אמוראים שבאין לתרץ סוצרים כרצא דאמר מלאך המות מ"ל הכא כו' דלאצ"י דאמר הצלל דאגמא קטלה א"ש משתיתין צללו הני שניי וחייב אפילו מתה כדרכה דאמר ההוה אוריא שהולכה שם קטלה אע"פ שאין ידוע שיהא אותו אויר רע כלל יותר מאויר אחר דלאו דוקא נקט הצלל דאגמא<sup>א</sup> ה"ה כל שניו אויר דמוכח בשמעמין דהתם והא דנקט צסיפא הולקה צה והוחמה בצקעה חייב ה"ה מתה כדרכה כיון דהו תחילתו בפשיעה אלא משום דבפטור דהר תני הוחמה אשמועינן אף על גב דחיימוס הו צהר טעמא לפטור בצקעה לא מיפטור בהכי אלא אדרבה הו טעמא לחיובא וא"ת והא שמעינן ליה מרישא דאפילו מתה כדרכה חייב משום דהו תחילתו בפשיעה לענין הולקה צה וחיימוס בצקעה כ"ש כשמתה ע"י החלקה דהר וחיימוס דצקעה דמחייב וי"ל דאי לא אשמועינן צסיפא לא הו דעינן אמאי חשיב לה צרישא הולקה בפשיעה לחייבו אפילו בנמאה כדרכה וא"ת ולרצא וכל האמוראים דהכא דפטרי בנמאה כדרכה אמאי חייב תני הוחמה צה והולקה בצקעה